

Monumentnummer*: 507081

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 20 mei 1997
Kadaster deel/nr 82647/18

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Anjum	Noardeast-Fryslân	Fryslân

Locatiennaam	Locatieomschrijving
Anjum	

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Anjum	G			1777
Anjum	G			1779
Anjum	G			1784
Anjum	G			367
Anjum	G			1782

Omschrijving**

Inleiding

De SLUIS is, volgens de gedenksteen 'VOOR DE NAKOMELINGEN' in de sluismuur, vernieuwd in 1931 onder leiding van de polderopzichter van het Waterschap Oost- en Westdongeradeel W.D. Booijenga te Metslawier. De detaillering is beïnvloed door de Interbellum-architectuur. De nieuwe schutsluis verving niet alleen de oude Ezumazijl, een uitwateringssluiss die in 1671 was aangelegd, maar werd ook enigszins gedraaid en 13 meter langer - vooral in westelijke richting - en 45 centimeter dieper dan de vorige sluis. De sluis bestaat uit een laag gedeelte binnendijs en een hoog gedeelte in het dijktaalud. Het hoge gedeelte is via gemetselde trappen in het dijktaalud aan beide zijden van de schutkolk bereikbaar. Over het lage gedeelte van de schutkolk ligt een ophaalbrug. Op de dijk staat een bedieningsgebouw. De vernieuwing van de sluis viel samen met de bouw van het gemaal 'De Dongerdielen' waarvan de uitstortkoker in de zuidelijke sluiswand werd geprojecteerd. Vier gedenksteden, uit 1827, 1854, 1879 en 1910, die daarbij vrij kwamen en herinneren aan de onderhoudsgeschiedenis van de sluis, zijn toen herplaatst in de archiefkelder van het gemaal. Sedert de afsluiting

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

van de Lauwerszee in 1979 ligt de sluis in de tweede linie van de zeewering. De sluisdeuren zijn in 1992 vernieuwd.

Omschrijving

De sluiswanden zijn gemetseld in gele bakstenen met op de scharnierpunten van de sluisdeuren granieten keelstenen en dekstenen. In de kolkwanden zijn granieten haalkommen gemetseld. In de sluis hangen drie stel houten puntdeuren: binnendijks ebdeuren landinwaarts gericht, ook binnendijks lage vloeddeuren zeewaarts gericht en buitendijks hoge vloeddeuren zeewaarts gericht. Verder zijn er aan de landzijde vóór de ebdeuren én vóór de lage vloeddeuren schotbalksleuven in de sluiswanden aangebracht. Op de sluisdeuren zijn loopplanken voor de bediening van de rinketten. Het bedieningsmechanisme van de sluisdeuren bestaat uit tandwielkasten met een liggende, rechte heugelstang. Op de sluismuren staat een balustrade bestaande uit gemetselde pijlers met granieten afdekking waartussen en waarover buizen. Op drie plaatsen langs de schutkolk zijn lantaarns opgesteld in dezelfde vormgeving.

Waardering

De sluis uit 1931 is van algemene cultuurhistorische waarde:

- als bijzondere uitdrukking van een landschappelijke ontwikkeling, in het bijzonder vanwege de waterstaatkundige geschiedenis van Dongeradeel,
- vanwege de historische continuïteit van een sluis op deze plaats, verbonden met de ontwikkeling van het buurtschap rondom de sluis,
- wegens de architectonische gaafheid,
- als hoofdobject van het volledige complex dat een grote mate van architectonische eenheid en functionele samenhang vertoont,
- vanwege het bijzondere belang van het object in relatie tot de structurele en visuele gaafheid van de bebouwing en van de waterwegen.

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken

Subcategorie

Waterkering en -doorlaat

Functie

Keersluis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument